

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств Харківської області щодо їх ділових очікувань*

I квартал 2020 року

**Опитування проводилося до
встановлення карантинних заходів**

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Харківської області в I кварталі 2020 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Харківської області в I кварталі 2020 року свідчать, що респонденти регіону мали стримані очікування щодо економічного зростання в Україні та розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Прогнозувалася помірна інфляція та уповільнення девальваційних процесів¹.

У наступні 12 місяців керівниками підприємств області очікувалося:

- **незначне зростання обсягів виробництва товарів та послуг:** баланс відповідей – 6.3% (у IV кварталі 2019 року – 26.0%) (графік 1), у цілому по Україні – 10.4%. Найоптимістичніше були налаштовані респонденти підприємств торгівлі (баланс відповідей – 57.1%). Водночас підприємства переробної промисловості та інших видів діяльності прогнозували зменшення обсягів виробництва;
- **помірне зростання цін на споживчі товари та послуги:** частка респондентів, які очікували, що зростання споживчих цін не перевищить 6.0%, становила 70.2%, у цілому по Україні – 68.5. Головним чинником інфляції респонденти назвали витрати на виробництво (графік 2);
- **уповільнення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікували 66.0% респондентів (у IV кварталі 2019 року – 72.0%), у цілому по Україні – 65.2%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 15.2% (у попередньому кварталі – 20.0%) (таблиця), у цілому по Україні – 16.9%. Найоптимістичніше налаштовані керівники підприємств переробної промисловості (баланс відповідей – 20.0%). Водночас підприємства сільського господарства та торгівлі не очікували змін фінансово-економічного стану своїх підприємств;
- **уповільнення зростання загальних обсягів реалізації:** баланс відповідей – 20.8% (у IV кварталі 2019 року – 36.7%), у тому числі обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 31.3% (у попередньому кварталі – 38.5%) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 23.0% та 17.5% відповідно;
- **зростання інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар нижчими темпами: баланси відповідей – 9.1% і 13.6% відповідно (у попередньому кварталі – 14.9% і 14.0%) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 2.4% і 14.1% відповідно. Найвищі прогнози щодо зростання інвестицій – у респондентів підприємств торгівлі;
- **скорочення кількості працівників на підприємствах області:** баланс відповідей – «мінус» 2.1% (у попередньому кварталі – 9.8%) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 3.9%. Найпесимістичніше налаштовані керівники підприємств переробної промисловості;
- **уповільнення зростання цін на товари/послуги, що купують та продають підприємства:** баланси відповідей – 62.5% та 31.3% відповідно (у попередньому опитуванні – 88.2% та 46.0% відповідно). Найвищі оцінки щодо зростання цін реалізації продукції власного виробництва в підприємств торгівлі. На подорожчання товарів або послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину, матеріали, енергоносії та вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника** нижчими темпами: баланси відповідей – 45.7% і 63.8% відповідно (у IV кварталі 2019 року – 52.0% і 73.5%) (графіки 4, 6).

Найбільше обмежував спроможність підприємств області нарощувати виробництво брак кваліфікованих працівників (оцінки впливу значно підвищилися), а також високі ціни на енергоносії та брак обігових коштів (графік 5).

Зросли очікування респондентів щодо збільшення потреби в позикових коштах найближчим часом (графік 8). Переважна більшість респондентів, які планували брати банківські кредити, надавала перевагу кредитам у національній валюті. Оцінки щодо посилення жорсткості умов доступу до банківських кредитів знизилися (графік 9). Занадто високі ставки за кредитами – головний стримуючий чинник залучення кредитних ресурсів (графік 10).

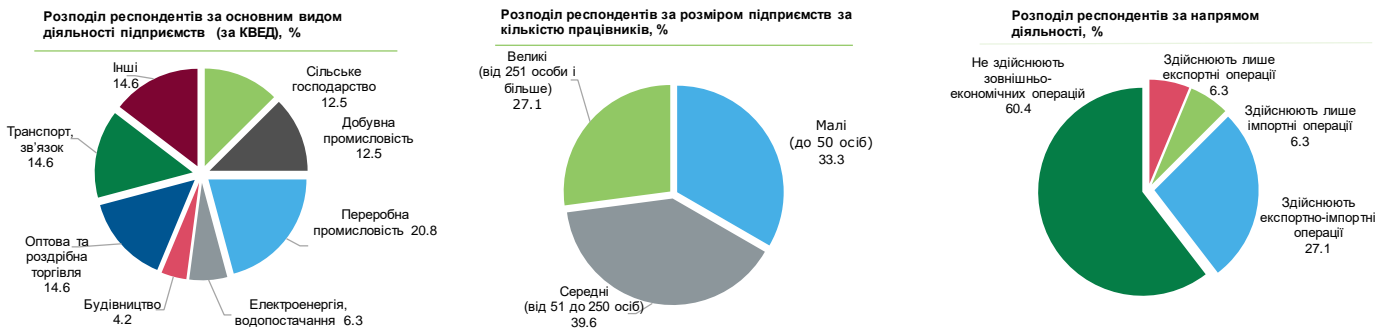
95.7% респондентів області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках, у цілому по Україні – 96.6%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

- **поточний фінансово-економічний стан є задовільний:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 11.8%). У цілому по Україні респонденти позитивно оцінювали фінансово-економічний стан своїх підприємств – 9.7%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва залишається нормальний:** баланс відповідей, як і в попередньому кварталі, – 0.0%;
- **ресурси вільних виробничих потужностей зросли і є достатніми, щоб задовольнити неочікуване зростання попиту:** баланс відповідей – 10.9% (у IV кварталі 2019 року – «мінус» 16.3%).

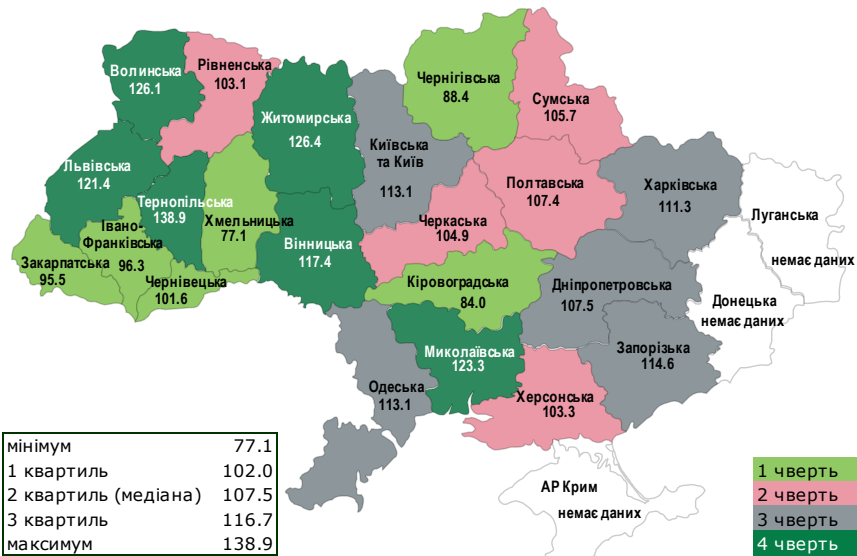
¹ Опитування проводилося до встановлення карантинних заходів.

Паспорт вибірки^{2,3}

- період проведення – 10 лютого – 04 березня 2020 року;
- опитано всього 48 підприємств;
- репрезентативна за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, добувна та переробна промисловість, торгівля, транспорт та зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями⁴, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

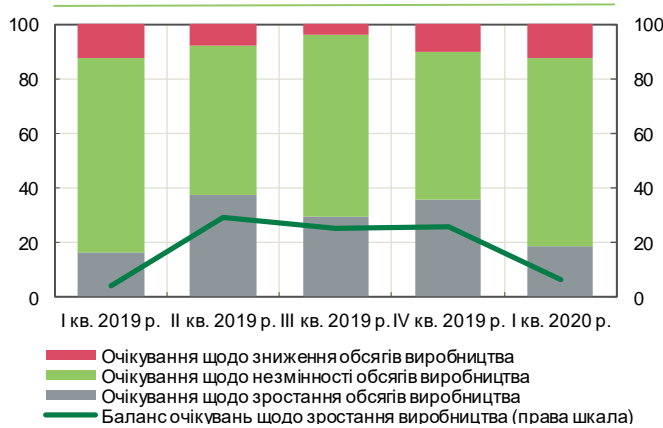
Таблиця. Очікування підприємств Харківської області щодо їх ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	I кв. 2019 р.	II кв. 2019 р.	III кв. 2019 р.	IV кв. 2019 р.	I кв. 2020 р.
фінансово-економічного стану	2.1	18.4	16.3	20.0	15.2
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	19.1	26.5	21.6	36.7	20.8
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	22.0	15.4	8.5	14.9	9.1
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	20.0	32.5	20.0	14.0	13.6
кількості працівників	2.2	2.0	-12.2	9.8	-2.1

² Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
³ В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
⁴ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

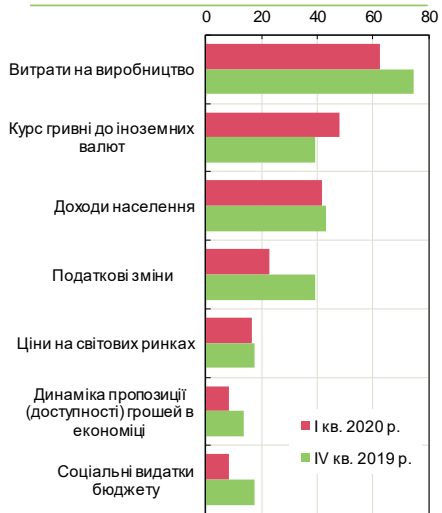
Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

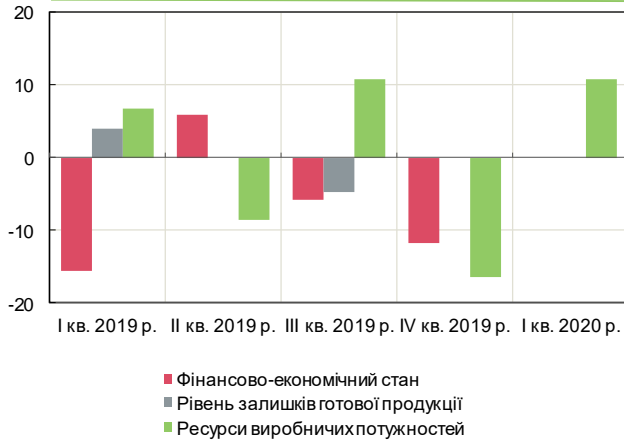
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які обумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

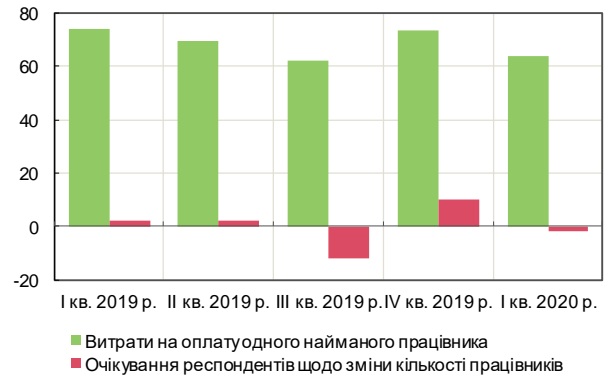
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

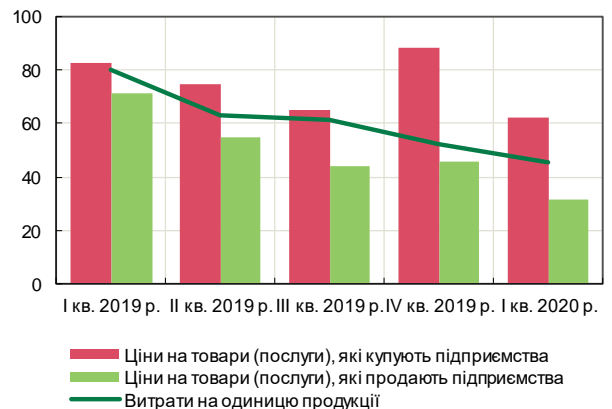
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

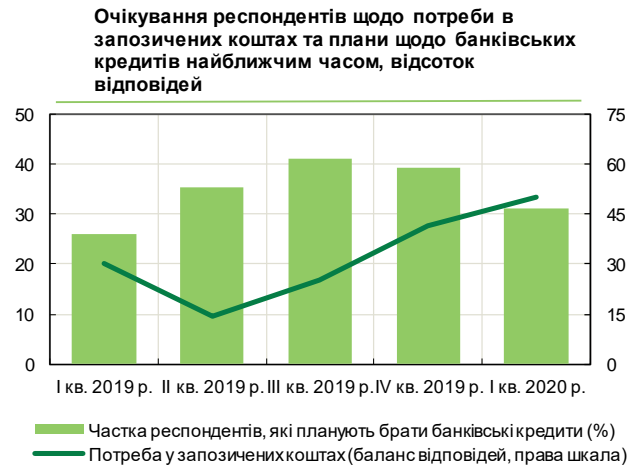
Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

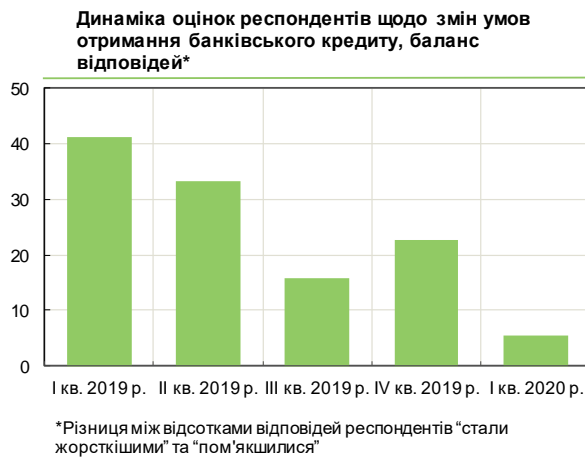
Графік 7

Графік 8

Графік 9

Графік 10

